

բեկ-ի ասելով, ներկայումս ճանապարհ-
ներ է որոշում երկաթուղի անցկաց-
նելու ևստարայից մինչև Թեհրան:

— Գայսուհի Մարիա Ալեքսանդրով-
նայի անուն կոյրերի խնամակալ հո-
գարարձույթն է Գոյկասի ճիւղի խոր-
հուրդը խնդրում է մեզ յայտարարել ի
գիտութիւն ընդհանրութեան, որ առ 1
հոկտեմբերի 1899 թ. ճիւղի դրամարե-
ղում կար 23,896 ռ. 81 կ., հոկտեմբեր
ամսուայ ընթացքում մուտք եղել է
11,997 ռ. 81 կ., գումարը—35,894 ռ.
62 կ., միևնոյն ամսում ծախսուած է
19,620 ռ. 8 կ., առ 1 նոյեմբերի մնում
էր 16,274 ռ. 54 կ.: Այդ գումարից
գանձում է 1) ընթացիկ հաշուով պե-
տական բանկի Թիֆլիսի բաժանմունքում
4,479 ռ. 72 կ., 2) բանկի նոյն բա-
ժանմունքի խնայողական դրամարկում
—384 ռ. 81 կ., 3) տեղաբնակ թղթ-
թերթով ի պահեստ նոյն տեղում —
10,600 ռ. և 4) առձեռն դրամ ճիւղի
դրամարկում 810 ռ. 1 կ., ընդամենը
—16,274 ռ. 54 կ.:

Ճիւղի ակնարկութեան 1899 թ.
հոկտեմբեր ամսում նոր հիւանդներ ե-
ղել են 462 հոգի և դրանք հին հի-
ւանդների հետ միասին յաճախել են
3,583 անգամ. միևնոյն ժամանակամի-
ջոցում կատարուած է 108 անգամա-
տութիւն, որից 40-ը գիշերօթիկ և 68-ը
երթնեկ հիւանդներ վրայ:

ՄԵԶ ԳՈՒՄ ԵՆ

ՆՈՐ-ՆԵՄԻՃԵՆԻՍՏ.—Այս տարի ոչ-
խաբարոյները գործերը լաւ են գնում.
Բրդի, ճարպի, մորթի և մսի գներն
աւելի բարձր են, քան անցեալ տարի:
Նախընտանի ոչխարաբոյններից մի բա-
նիւր մի աստուր ունին, ուստի յի-
շեալ ապրանքների գների բարձրացա-
լը կենդանութիւն է մտցրել քաղաքում:
—Անա երկրորդ ամիսն է, որ մեզ-
նում սաստիկ տարածուած են երեխա-
ների հիւանդութիւնները:

—Տրտերը կոխեցին. աղքատներն սկսե-
ցին զիմը մեր բարեգործական ընկե-
րութիւններին նիւթական օգնութիւն
խնդրելով, բայց պարզաբար շատերի
խնդիրը մերժուած է այն պատճառով,
որ բար. ընկերութիւնն աղքատներին
փող չի տալիս, իսկ Աղքատաց Հոգա-
բարձութիւնն ինքն աղքատ է:

Այսպէս է երկարակեցութեան հարցը.
ոչ հարաբարութիւնը, ոչ շատ ուտելը, ոչ
ամուսնութիւնը կամ աշխատանքն ու
պարագայութիւնն առանձին առանձին
չեն կարողանում տպահովութիւն տալ.
Թէ որքան կապի մարդ: Պատահել են
դէպքեր, որ սաստիկ անառակ կեանք
վարկուց յետոյ 60 տարեկան ծերուկ-
ներն սկսել են հանգիստ կեանք վարել
և մինչև 100 տարեկ ապրել են, բայց
յայտնի է և այդ, որ այդ դէպքերին
հետեւողները ոչ մի կերպ երկար կեանք
չեն ունենում: Զատ անգամ սովորու-
թիւններից դուրս գալ և պարզապ ապ-
րելը պատճառ է լինում կեանքի կըր-
ճատման:

2 հասնելով իրենց նպատակին, կեանք
սկսող և մեռնել չուզեցող ծերուկները
տարօրինակ միջոցներ են գիտնում:
Այժմ էլ ամեն անգ շատ են պատահում
ծերուկներ, որոնք մինչև անգամ 70
տարեկան հասակում այրեանալով նո-
րից ամուսնանում են շահիլ օրիորդնե-
րի հետ և կարծում են, թէ այդպէս կա-
րող կըլինին իրենց կեանքը երկարացնել:
Դժբաղդաբար դրանք ժամանակից ա-
ռաջ մեռնում են ծանր նեղութիւննե-
րից ու վշտերից յետոյ: Այդ տեսակ
մարդիկ չեն էլ ուզում ուրիշներին բար-
դաւոր տեսնել կամ իրենցից աւելի ու-
րախ, ուստի և ամբողջ ընտանիքը չար-
չարում են իրենց դառնութիւնը թա-
փելով: Դրանք փոքրամեկ հաւատքով,
եկեղեցի գնալով ու բարի գործերով

Կ. ՊՈԼՍԻ ՀԱՆ ԹԵՐԹԵՐԻՑ

Ցաւալի լուր մը կրհամարի իզմիրէն:
Լոյսօթէթ էֆ. Պալիօղան, որ այդ բա-
ղաքէն Ամերիկա ուղևորած էր վերջե-
րա՝ Փիլադէլֆիայի վաճառականական
համաժողովին մասնակցելու համար իր
ըն ներկայացուցիչ իզմիրի արևտրական
սենեակին, Նիւ-Եորկ հասնելէն երեք
օր ետքը կաթնուածահար եղել է: Այս
անակնկալ մահուան գոյժը հոկտ. 22-ին
Նիւ-Եորկէն Կիւլլապի էֆ. Կիւլլապի-
նի կողմէ հեռագրուած էր իզմիր: Լո-
յսօթէթ էֆ. Պալիօղան ծանօթ դէմք
մըն էր նաև մայրաքաղաքիս մէջ, ուր
ընտելեցաւ բաւական տարիներ, իր ա-
ռևտրական գործառնութեանց և զբա-
ղումներու ներած սահմանին մէջ՝ իր
ժամանակէն ու աշխատութիւնէն մաս մըն
ալ նուիրելով հանրային գործերու և ան-
դամակցելով պատրիարքարանի աւագ
ժողովին՝ իր ներկայացուցիչ իզմիրի
վիճակին: Այս կրկնակ հանգամանքներով,
թէ իրեն վաճառական և թէ իրեն ժո-
ղովական, յարգելի անուն մը ու համա-
կեր յիշատակ մը թողած է միշտ բո-
լոր զինքը ճանչցողներուն վրայ: Իզմի-
րի մէջ, իր կեդրոնը, ուր վերադարձած
էր երկար տարիներէ ի վեր, աւելի
գործօն մասնակցութիւն մը ունէր բը-
նականաբար առաջնորդարանի ժողով-
ներուն մէջ, և չորս տարիէ ի վեր կը-
վարէր գաւառական ժողովին ատենա-
պետութիւնը, երկու անգամ տեղւոյն
ուսումնական խորհրդին ատենապետ
ըլլալէ ետքը: Մոռցուած չէ, թէ Լո-
յսօթէթ էֆ. Պալիօղան ամենէն ե-
ռանդուն աշխատողներէն մէկը եղաւ
ու. Մեքսիկոյի սրբազանի առաջնորդա-
կան ընտրութեան: Իրեն վաճառական,
Լոյսօթէթ էֆ. առաջնակարգ զիրք մը
կըզբաւէր և պատուաւոր անուն մը ու-
նէր ոչ միայն հայերուն այլ և օտա-
րազգիներուն քով, և ասոր ապացոյց է
իզմիրի առևտ. սենեակին ներկայացու-
ցիչ կարգուելը Փիլադէլֆիայի համա-
ժողովին: Հանգուցեալը քաջ անկախ
էր և բնազդէն թաղմանած է հայերէ-
նի ձեքսպիլի «Վեհաբիկի վաճառական»
գոր. «Արեւելեան Մամուլ» մաս մաս
կըհրատարակէ:

—Վանէ գրուած նամակէ մը կըտե-
ղեկանաք, թէ անցեալ տարու ձմեռն
ու գարնան մէջ զոկտ. Ռէյնոլդս 7,000
հոգիի գործ տալով 8,000 ոսկիի ծախ-
քով մը կերակրել է, հայ—հոմէականք

միթարեւելու, նուրբում են կամ խը-
միշքի և հարած ժամանակ իրենց բախ-
տաւոր զոկում, մոռանալով մահն էլ,
կեանքն էլ, կամ շատ ուտելն են իրենց
երանութիւնը համարում, կամ քնելը և
կամ գանգաւն չարութիւններ: Անտա-
նիկ մարդիկ են այդ տեսակ կուսպաշտ
ծերուկները:

Չորմանալի է լսել այդ տեսակների
կտակը կամ վերջին խօսքը: Ասում են,
որ Բսեղբոսէսը հրամայել էր իւր չրջա-
պատողներին, որ մահը խօսքով էլ չյի-
շեն: Լիւզովիկոս XI-ը մինչև անգամ
մահուան մահճում չէր ուզում մահուան
մասին լսել: Արիստոտել փիլիսոփան
ասում էր, թէ «բոլոր սարսափելի բա-
ներից մահն ամենասարսափելին է և
ուրեմն ամենամեծ չարքերը»:

Աղէքսանդր մեծը հրամայեց թաղել
իրեն և գերեզմանից դուրս ձգուած
թողնել իւր դատարկ ձեռքը, որով կա-
մենում էր ստել, թէ իւր բոլոր աշխա-
րակալութիւններից, իւր բոլոր հարս-
տութիւններից ու փառքից միմիայն մի
դատարկ ձեռք է տանում գերեզման:

Դիողիւնէս փիլիսոփան հրամայեց ի-
րեն թաղել իրենի վրայ: Ոմանք ասում
են, թէ նա կամեցել է մեռած ժամա-
նակէն մէջըր դէպի աշխարհ դարձնա-
լինել, իսկ ուրիշներն ասում են, թէ նա
խմացել է, որ մարդկանց յիմարութիւ-
նից պէտք է չուռ դար, ուստի երեսի
վրայ է թաղուել, որ ապագայում մէջըր
վրայ ընկնէր:

և պատկերայք 5,000 ոսկիի չափ նպատ
բաշխել են, և ազգ. առաջնորդարանն
ալ 5,000 ոսկիի չափ սատարել է կա-
թոսականներուն: Երկրագործական բան-
կային փոխառութիւնն ալ հաշուելով,
20,000 ոսկիի օգնութեամբ մը հաղիւ
հաղ ապրած են աղքատները: Իսկ այս
ձմեռ. Խնչ պէտք է ընել: Այս տարի
Ամերիկայէ կամ ուրիշ տեղերէ օգնու-
թիւն չի յուսար զօկտ. Ռէյնոլդս: Հո-
մէական նպատարն ալ դադարած են այն
պատճառաւ որ, հոմէականութիւնը չի
յաւազդիմըր Վանայ մէջ: Մեր պատրի-
արքարանն եկող նպատակներուն դադա-
րութիւնը պակասած չէ, որովհետեւ Վանայ
նահանգին մէջ երկրագործութիւնը շատ
անշարժ անցաւ այս տարի ևս. գործ-
չկայ, արհեստ չկայ, իսկ վաճառակա-
նութիւնը կաղն ի կաղ կըրթայ տակա-
լին: Մահաց որ, երբ երկրագործը բերք
չունենայ ձեռքը, վաճառականին ինչ
կընայ ալ, ապրանք գնելու համար:
Ընդհանրապէս կըլիշտի, այս նա-
մակաւ, թէ Վանայ բէլգիլին՝ առաջ-
նորդարանին խնդրանքը՝ հարկը չափ
ցորեն յանձնեց առաջնորդարանին՝ հայ
աղքատաց համար: Վաթմուն ոսկի
կարծէ այս նպատ:

—Հայ-հոմէականաց Վանայ հոգե-
ւոր հովիւ ճիւղեան վրդ. ին համար
կըզբն Վանէ, թէ նոր գաւառութեան
արծարծման անյաջողութիւնը տեսնե-
լով, գիտամբ հեռացած է տեղէն: Նը-
պատար համար իրենց զինող ազգային-
ներուն չարաշահութիւնը կամ ծախա-
բութիւնը շատ նեղացուցել է զինք:
—Մայր եկեղեցւոյ հանգուցեալ տ.
Արսէն քահանայ Կաղզիպի մէջ իր
ունեցած 3-400 ոսկիի արժողութեամբ
տունը Երուսաղէմ վաճառել կտակած է,
պայմանով որ իւր երէցիկը բնակի հո-
մինչև իւր մահը:

ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՏԻՆ ՀՆՈՒՄԸ ԵՒ
ԱՅԺՄ

«Ինտելիգենցիա» քառն այժմ չունի
այն հին, գաղափարական իմաստը, ո-
րով ըմբռնուած էր վերածնութեան շըր-
ջանում հասարակութեան և գիտութեան
օգտին իրենց ամբողջ հոգու զօրու-
թեամբ նուիրուած մի խումբ մարդ-
կանց գոյութիւնը. ինտելիգենտ կոչում
էին թուով շատ քիչ այն մարդիկ, ո-
րոնք կամ իրեն կարենտի գործիչ,

Իտալացի ուսումնական Գոլիօ Կա-
կանինս իւր հրամանով թաղուեց իւր
զրեքի մէջ Փերարայի Յակոբեան
վանքում:

Ստրասբուրգի Արքեպիսկոպոս
սը (7-րդ դարում) հրամայեց իրեն կա-
թոլիկ տակ թաղել ի նշան քրիստո-
նէական խոնարհութեան:

Անգլիացի Ունիւերսիթի 1783-ին կտա-
կեց թաղել կանաչ մահճում, Սանդո-
նի Նորայրը գլխի տակ, Բրադլէյի «Մի-
տոնը» ոտքի տակ և մի փոքրիկ նորա-
ցիտ ձեռքով: Քաղաքից յետոյ իւր
քոյրը պէտք է 6 քառակամ հետը առ-
նէր և իւրաքանչիւրին 12 գունէ տալ
իրենց նեղութիւն քաշելուն համար. իսկ
ճաշից յետոյ մէկ բաժակ գինի խմելուն
պէս ուրախանալ և իրեն այլևս չլիշել:

1781 թուին Նախքոստ մեռաւ մի
ուսեալ մարդասիրտ 88 տարեկան հա-
սակում: Նրա կտակով դադարը տանող
4 անձերը պէտք է 40 տարեկան կոյ-
սեր լինէին և գերեզմանի վրայ վեց
կոյսիւր պարէին:

Պետրարան կտակեց թաղել իրեն ա-
րեւելի գերեզման, որովհետեւ Բոկիստ
կոչուած վանականները հաւատացել
էին, թէ այդպէս թաղուողը կըմնայ
հոմէական արարելի ստեղծած քաւա-
րանում միայն մէկ տարի: Պարմիլիտներն
էլ պնդում են, որ ս. Աստուածածինն
ինքն էր ամեն ուրբաթ գալիս և դրանց
իւր ձեռքով տանում:
Ուշանդը բանաստեղծ օրէն փափաք

կամ իրեն գեղարուեստագետ, կամ իրեն
հասարակաց գործիչ, կրօնի հիմնադիր,
նոր գաղափարներ քարոզող և այլն,—
հակառակ ամեն մի արգելքի, հակա-
ռակ նոյն իսկ մահուան սարսափի, աշ-
խատում էին իրենց փայփայած, սիրած,
լաւ համարած գաղափարները տարա-
ծել հանրային կեանքում, մտքնել մարդ-
կանց մարքի, զգացմունքների, կամքի,
միով բանիւ՝ հոգու մէջ: Զատ յաճախ
էր պատահում, որ նրանք իրենց սիրած
գաղափարներին, հակառակ հասարա-
կութեան տրամադրութեանը, հաւատա-
րիմ մնալով՝ ընդունում էին մահ, մահը
ստորագրատում էին իրենց գաղափար-
ներին, այդ գաղափարները կենդանի
պահելու համար՝ չէին քաշում ոչնչու-
թեան, մահուան յանձնել իրենց մար-
մինը. հոգեկան պահանջները նրանց
համար աւելի նշանակութիւն, արժէք ու-
նէին, քան մարմնականը: Ինտելիգենտ
անունը կրելու իրաւունք ունէին, ըստ
անցած ժամանակների, միայն Ռաֆայէ-
լի, Միքէլ Անջելոյի, Լէոնարդո դա-Վին-
չիի նման զարգացած, փիլիսոփայ նը-
կարիչները, Յովհաննէս Գոտե, Լիւտերի,
Միլիթոստինի նման կրօնի հիմնադիր-
տարածողները, Միլարնի, Դանտի,
Զեքսպիլի, Սերվանտէսի նման բանաս-
տեղծ գրողները և այլն:

Ըստ այդ հասկացողութեան, ինտե-
լիգենտ անունը կրելու իրաւունք ունին
նրանք, որոնք իրենց ընտրած գաղա-
փարական գործունէութեան ասպարի-
զով,—որը իրեն բնագէտ, որը բժիշկ,
որը փիլիսոփայ, որը գեղարուեստագետ,
հրապարակախօս, հեռագր և այլն,—
ժողովրդին առաջնորդում են զէպի մը-
տաւոր և բարոյական առաջադիմութիւն,
որոնք իրենց կեանքը նուիրում են քա-
ղաքակրթական նպատակներին, որոնք
ապրում և գործում են հանրային կե-
ցաւաքութեան բարեկաւութեան հա-
մար:

Այս է հին հասկացողութիւնը ինտե-
լիգենցիայի մասին: Այն բոլոր մարդիկ,
որոնք բացառապէս նպատակ չեն գործա-
րել իրենց գործողութիւններին առար-
կան հասարակաց կեանքը, որոնց ամե-
նավերջին և գլխաւոր ցանկութիւնը
կուտուրական դեր խաղալը չէ, նրանք
ինտելիգենտներ չեն, այդ անունը տալ
նրանք՝ նշանակում է ամենաքիչն աղա-
ւորել այդ գաղափարի իսկական նշանա-
կութիւնը, նշանակում է գիտութեանը
և բարոյականութեան օգուտ շտուող

է յայտնում թաղուել ոչ թէ մոլթ գե-
րեզմանում, այլ կանաչ խոտերի և հո-
տաւել ծաղիկների մէջ:

Իսկ Մեկիլիոն Գրոհն ասում է, որ ոչ
Ուշանդի պէս կըլիմանալ ծաղիկների
մէջ թաղուել, ոչ Հայնէի պէս՝ ծովում
ոչ Պրատտի պէս՝ կրակի մէջ, այլ ու-
զում է սարերի գագաթին գրուել, որ
ուրեքն ու անգը շարունակ իրենց այդ
գտած որսի վրայ թռչկոտան:

2 երկրանք օրէնականը. բաւական
են առաջ բերուածները: Բոլոր այդ
մարդիկ, որքան էլ զանազան հասկա-
ցողութեան ու գիտութեան տէր էին,
իրենց այդ կտակներում ցոյց են տա-
լիս, որ կեանքից բաժանուել չէին ու-
ղուտ, մոռանալով որ չպէտք է փափա-
քէին իրենց կարողութիւնը վեր բան:
Կարելի է ստիլ, որ այդ տեսակ մար-
դիկ մահուան սարսափի տակ բոլորովին
կորցնում են իրենց առողջ գաղափար-
ութիւնը և միմիայն իրենց մարմնաւոր
կեանքի մի որ կից հասնել կողմին
նշխարակում: Գոյց սրանք նոյն վի-
ճակում են լինում, ինչ վիճակում Թիֆ-
լիսի կենտրոն կտակում է մի քանի տիկ
գինի թափել իւր գերեզմանի վրայ և
ամեն տարի գինով ու ձկնով գալ ու-

նրեր, որոնք ինչպէս ասում են, մի կարգ
են համարում մեռնելուց յետոյ կնոջը
ևս սպանել տալ ու հետը թաղուել:
մարդկանց, գէթ ըստ ձեռի, ընդունել
հաւատար այն անձերին, որոնք իրեն
մարմին, արեան, կեանքի գնով շահե-
ն են այդ անունը և նոյն անունը կըրել
արտօնութիւնը հասարակութեան և
բախտագէտ մասից:
Այժմ այդ հին հասկացողութիւնը
միանգամայն աղաւտուած է. յաճախ
ներկայումս թէ գրականութեան ու մ.
մուլի և թէ հասարակութեան մէջ հըն-
ում են «ինտելիգենտ», «ինտելիգե-
ցիա» բառերը: Եթէ յանկարծ հ.
մարդիկ հասկացուած ինտելիգենտներ
մինը գերեզմանից վեր կենար և լու-
առանց բովանդակութեան հետ ծանո-
լինելու, այդ բաների գործածութիւն
քում կըզգար մի մեծ ուրախութիւն
նրան կըթուար, որ այժմ հին ժամ.
նախնիի պէս չէ. այժմ ինտելիգենտն
ըր հարապելու չեն, նրանք չեն հա-
լածում, հասարակութիւնը եկել հաս-
է գիտակցութեան այն աստիճանին, և
կարողանում է յարգել ինտելիգենտն
ըրն նպատակ միջավայր ստեղծել: Ս.
կայն, իթէ հին ինտելիգենտը նալ
գուտ իրողութեան, այդպէս չէր հըն-
ճուլ. ներկայումս ևս ինտելիգենտն
նոյնպէս քիչ կան, ինչպէս և առաջ.
Այժմ ևս քիչ են այնպիսի մարդիկ,
որոնք սիրելով վիշը, գաղափարական
իրենց հոգու ամբողջ զօրութեան
պաշտպանէին իրենց սիրած մտքերը.
Քիչ, նոյն իսկ շատ քիչ են այդ մա-
դիկը...:

Այժմ «ինտելիգենտ» բառը կորցրել
իւր նախնական նշանակութիւնը. այժ
այդ անունը կրում են և նրանք, որոն
գործունէութիւնը ոչ մի առնչութիւն
չունի հասարակական և գիտական հա-
ցերի լուծման գործի հետ: Այժմ ին-
տելիգենտ անունը կրում են այն ամե-
քը, որոնք գրի սկսն ու սպիտակը ճա-
նաչելու դժբաղտութիւն են ունեցի
ինտելիգենտ է ներկայումս և իւր չ
հերի համար հասարակութեան կալի-
պոկողը, և իւր կեանքն ուրիշ շահերի
զոհողը. ինտելիգենտ է և մարդասէր
և մարդատեսը. բաւական է, որ նրան
գիտեն գրել-կարդալ, հատ ու կտոր
մուլթ տեղեկութիւն ունին գիտութիւ
նից, ներկայ քաղաքակրթութիւնը
Այժմ էլ չեն հարցնում, որ այդ անուն
կրողը պէտք է ունենայ որոշ արժանա-
ւորութիւններ և ընդունակութիւն գա-

Մարդիկ որքան պէտք է խնայեց
րուն, որ այս տեսակ խնայողոր
լանդակութեան մէջ ընկնելու Բայց
այնպէս խնայողութիւնը ոչ այնքա
մահուան վերաբերեալ կտակներն են
այլ այն կեանքն է, որ դրանք անց
կացնում մինչև իրենց մահը: Դրանք չ
մտածում, որ գտնել իրենց վերջին
քանի տարիները գործածեն բարի յի-
շատակի համար, որտեղ շահեն և գտն
օրհնութեան արժանանալով մեռնեն
ոչ թէ անէծքի տակ: Աշխարհու
տեսակ տեսակ խնայողութիւն
ներ կան, սակայն անհաւատ ծերու
ների այս գաղափարական խնայողութիւ
նը չունի իւր նմանը: Գուցէ, որ գրե-
Ամբիկայի վայրենիների այն մի տեղ
որ աշխատութեան անընդունակ ծերու
ներին թաղում է ողջ. այս տեսակ գ
գաղափարն իշխեցրից է առաջ եկել:
Գուցէ, որ գրեթէ, ժամանակակից փոխու-
ւած անբարոյական այս տեսակ հակաու-
թիւնը վերանայ, սակայն քանի որ ի
ստան տարուայ մէջ կեանքը կարապ
կերպով կերպարանափոխուած է, այ
պէս որ առաջ ու յետոյ իրարից խնայ
են տարբերուած, այս հասարակակա
կեանքի հակասութիւնը մեր աշխար
մի շարքին է:

*) *Shu Ynr-Twpa* № 197.

26-րդիւրը,—գիտնէր, որ իրենց գունդը չի մասնակցում պատերազմին,—[ժողովեց պաշտօնը և գնաց Տրանսկապի իւր «Morning Post»-ի պատերազմական թղթակցի 26-րդիւրը մայրը, ծագումով ամերիկացի, պատրաստուած էր Տրանսկապի մեկնելու: Անգլիայում ապրող ամերիկացի կանանցից իւր կազմած առողջապահական խմբի հետ, երբ լուր ստացաւ, որ իւր արդին գրեթէ ընկել Սակայն մինչև այժմ հիշտ տեղեկութիւններ չկան, և իհարկ 26-րդիւրը սպասում է այգալիսի տեղեկութիւնների, որպէսզի գնայ որդու մօտ կամ իրազօրծի իւր նախկին մտադրութիւնը:

ՆԱԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԵՐ

«Daily Mail»-ի Կապալտագի թղթակցը,—մի ամերիկացի, որ գնացել է պատերազմը դիտելու «ամերիկական ակնոցներով»,—26-րդիւրի նման շատ երիտասարդներ է նկատել անգլիական սպաների մէջ: Այստեղ հասնող ամեն մի նաւում,—գրում է նա,—լինում են բրիտանական շատ սպաներ՝ տասներկու, քսան, նոյն իսկ իրան հոգի: Մեծ մասամբ դրանք 28—29 տարեկան կամ երեսունից անց են, և գրեթէ ամենքը—փառաւոր տոհմերից: Ոչ ոք չէ ուղարկել նրանց Աֆրիկա, և իրենք էլ յաճախ չեն իմանում, թէ պատերազմի որ վայրը պիտի գնան իրենք և առհասարակ ինչ պիտի չինեն Աֆրիկայում: Նրանք գնում, ինչպէս իրենք են ասում, տեսնելու «խաղը»: Նրանք կարգացել են, թէ բրիտանական այս ու այն սպան սպանուած է, այս ու այն սպան վիրաւորուած, բայց այդ բանը նրանց չի վախեցնում. դա էլ մի տեսակ «խաղ» է: Նրանք արձակուրդ են առնում իրենց իսկական ծառայութեան տեղում—Սուդանում կամ Հնդկաստանի սահմանում: Մէկը պատմում է, թէ մտադիր էր պատել աշխարհիս շուրջը, բայց Հարաւային Աֆրիկայում տեղի ունեցող անցքերն աւելի հետաքրքրեցին իրեն: Միտը երկար բացակայութիւնից յետոյ Անգլիա էր վերադարձել իւրաքանչեւի հետ տեսնուելու, բայց Հոնոլուում չորս օր մնալուց յետոյ, ծնողական տունը չհասած՝ թուել է Աֆրիկա: Մի երեսասարդ, որ տարեկան 40,000 ֆունտ ստերլինգով ունի, պատրաստուած էր ամուսնանալու, բայց գրեթէ պակի նախօրը ձգել է հարսնացուին և մեկնել Աֆրիկա: Մի ուրիշը թղթակցին ասել է, թէ ինքը վախենում է երկալ Գալի գաղութի կառավարութեանը, որ պէսզի իրեն որեւէ կորած տեղ չուղարկեն. նա ուզում է լինել այնտեղ, ուր կսկիւր լինի տաք է: Եւ այս միևնոյն մարդը թղթակցին պատմել է, թէ իւր հետ զինուորական ծառայութեան պատճառաւոր հարկը հոգուց 75-ն արդէն մեկնել են, դրանցից 60 հոգին զոհուել են պատերազմի մէջ:

ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

ՀԱՅԴԱՆ, 16 նոյեմբերի.—Մետուէնի այստեղ խփած հեռագրի մէջ ասում է, որ իշխանը գնեցելու նոյեմբերի 13-ի լուսաղէմին զօրս գնալով և հասնելով մինչև Գրուսպա, հանդիպեց այգտեղ թշնամու մի զօրքի, որ բաղկացած էր 2,500 հոգուց և ունէր վեց թնդանօթ ու երկու միացուցող: Առաւօտեան ժամը 6-ին սկսուեց կռիւը: Մարտիկներն սկսեցին ուժգնօրէն այնքան, մինչև որ թշնամին ձգեց բարձունքները, այն ժամանակ ծովային զինուորներն ու հետեակներն առաջացան սուրիններով: Մաստիկ կռուից յետոյ, որը տեղեց մինչև ժամը 10-ը, բարձունքներն առնուեցան: Բռնեցին նահանջ տուն մինչև այն կէտը, ուր կանգնած էր ուղանալից 9-րդ զուգոր թշնամու ճանապարհը կտրելու համար: Այս հեռագրին ուղարկուելու ընդէին այդ շարժման հետեանքը դեռ

ևս յայտնի չէր: Գործն սկսուած ժամանակ 500 բռնը յարձակուած գործեցին բրիտանական յետապահ զօրքի վրայ, բայց զուգորական զուգոր յետ մղեց յարձակումը և ծածկեց զօրութեանը (Ֆլանդ) Ծովային զուգոր կըսում էր մեծ քաջութեամբ և մեծ կորուստներ ունեցաւ: Մանրամասնութիւնները դեռ յայտնի չեն: Բռնեցին յամառ դիմադրութիւն էին ցոյց տալիս և նոյնպէս պէտք է որ մեծ կորուստներ ունեցած լինին: Որքան առայժմ բացայայտուած է, բռնեցին սպանուել է 30 և վիրաւորուած է 45 հոգի: Մի տեղ գտնուած է ձիերի 50 դիակ: Անգլիական զօրքը մի օր կըմնայ Գրուսպայում հանգստանալու և ազգամայնեցրել պաշար վերցնելու համար: Զինուորները պատրաստ են ամեն արգելք յաղթահարելու: Հինգշաբթի օրուայ կռուի մասին գրեցին Մետուէնի հեռագրի մէջ հաղորդում են հետեակ մանրամասնութիւնները: «Մեկ յայտնի է, որ բռնեցին կողմից սպանուած է 80 հոգի. մեկը այրեցինք բռնեցին 64 սայլ, ոչնչացրինք թնդանօթներին 750 հոգու և 50,000 փամփուշտ, նմանապէս և մեծ քանակութեամբ վառօդ: Բռնեցին թնդանօթներին հրամանատարն էր Ալբրեխտ, զօրքինը—Գորիլա»:

Կապալտագից ստացուած պաշտօնական հեռագրերը հաղորդում է, որ գեներալ Մետուէնը վերականգնել է հաղորդակցութիւնը Գրուսպայի հետ գեւիզագաֆով:

ԴՈՒՐԱՆ, 13 նոյեմբերի.—Գնեցելու Բուլլերն այստեղ ժամանեց այսօր երկուշաբթի և նահանգապետի վազոն-սայլով մեկնեց երկրի ներքը: Ժամանակի և մեկնելիս ողջունում էր բաղմաթի ժողովուրդը:

ԴՈՒՐԱՆ.—Հեռագրական հաղորդակցութիւնը հետեակներին հետ վերականգնած է: Դէպի Մոօ գնան ուղարկուած խուզարկու զօրախումբը դեռ չի վերադարձել:

ԷՍԿԱՐՏ.—Ժուրերը Մոօ գետից նահանջ է տալիս դէպի Լէգի-Սմիտ: ԳՐԱՆԴՆ.—Բռնեցինք մօտենում են Ստրոմբերգին:

ՈՒՆԴԻՆԳՏՈՆ.—Ծովակալ Ուոտսոնը հեռագրում է, որ նոյեմբերի 16-ին (28-ին) Զամբանգի ամրոցը գաւառն անձնատուր է եղել: Խոստացուած է, որ բոլոր թնդանօթները կ'արանձուեն: Բոլոր բնակավայրերում հնազանդութիւն են յայտնել:

ԼՈՒԴՈՆ.—«Daily Telegraph»-ին էստիմորից, նոյեմբերի 14-ից (26-ից) հեռագրում են, որ Մոօ գետեզրից դուրս եկած անգլիացիներն այսօր առաւօտեան Փրեմբում միացել են գնեցելու Գրուսպայի զօրքերին հետ, որոնք վրաններ ունին ձգած: Նոյն լրագրին Պիտերմարիցբուրգից, նոյեմբերի 14-ից (26-ից) հեռագրում են, որ երեկ այնտեղ է հասել գնեցելու Բուլլերը:

Կապալտագից, մասնաւոր, բայց արժանահատ տեղեկութիւնների հիման վրայ, նոյեմբերի 14-ից (26-ից) «Daily News»-ին հեռագրում են, որ նախագահ Կրեյգերի առողջութիւնը երկու է ազդում:

ԴՈՒՐԱՆ.—Ինչպէս էստիմորից հեռագրում են «Natal Advertiser»-ին, հրաման էր արուած, որ անգլիացիներն ընդհանուր արշաւանք գործեն դէպի Գորիլա: Հեռագրին աւելացնում է, որ զօրքերը ցնծալի տրամադրութեան մէջ են: Մի գիւրի բռնեցին մօտ հեռագրներ են գտնուած, որոնց մէջ ասուած է, թէ Բլումֆորտ մօտ եղած ճակատամարտում բռնեցին սպանուած է 10 և վիրաւորուած է 40 հոգի: Յիշեալ լրագրերը կարծում է, թէ ժուրերը, հաւանականաբար, նրա համար է յետ նահանջում, որ անգլիացիներին թոյլ չտայ Տուգիլա գետից անցնել: Կրեյգերի երեկոյան միկնեց «Terrible» մատարնաւից եղած մի զօրք, որ բաղ-

կացած էր ծովային զինուորներից և իւր հետ ունէր թնդանօթներ:

ԼՈՒԴՈՆ.—Գաղութները միևնուրույն են մէջ Պիտերմարիցբուրգից նստալի նահանգապետից ստացուած է հետեակ հեռագրերը: «Բռնեցինք նահանջ են տալիս դէպի Գնեցելու, բրիտանացիներն իրենց ձեռքին ունին Մոօ-Ռիւե-րից երեք մղոն հեռու գտնուած բարձունքները: Բռնեցինք, ըստ երեկոյթին, անգլիացիների դիւրը չափազանց զօրեղ են գտել և նահանջ են տալիս դէպի Լէգի-Սմիտ: Հեռագրակցին այստեղ մինչև էստիմոր, վերականգնած է»:

Երեկոյի լրագրերի մէջ հրատարակուած է Կապալտագից նոյեմբերի 16-ից խփուած մի հեռագիր, որ հաղորդում է, թէ Մետուէնը վերցրել է Գորիլ-կետակոֆը և ընդ մինչև գրաւել է հրացանի երկու միլիօն փամփուշտ:

Ծովակալութեան մէջ ստացուած հեռագրի համաձայն, Բլումֆորտ մօտ ճակատամարտին մասնակցող ծովային զօրքից սպանուել է 14 և վիրաւորուել է 91 հոգի:

ԴՈՒՐԱՆ.—Բեկոնի բլրի մօտ նոյեմբերի 11-ին տեղի ունեցած ճակատամարտում, որին մասնակցում էին Գիւրկարի հրամանատարութեան տակ գտնուած զօրքերը, «Natal Advertiser»-ի ասելով, սպանուած է 15, վիրաւորուած է 72 հոգի: Ուէստ-Եօրքերի գնդից մի քանի հոգի և մայր Հոբս գնդի են ընկել: Պակասում են մի քանի ենթասպաններ և զինուորներ:

Գ. ՊՈՒՆ.—Երիտասարդ - թուրքերի ոտնձգութիւնները միջադրանքով ձերբակալուած թուրքերի թիւը հասնում է 57-ի: 26-րդիւրականների մէջ է գտնուած հրէշների գնդապետ Ռեշիդ: Գ. Պոլի թուրք բնակչութեան մէջ մեծ երկուց է տիրում:

ԷՍԿԱՐՏ.—Երեկ անգլիացիներն առաջ շարժուեցին դէպի Փրեմբ: Երկաթուղու կամուրջները ոչնչացրած գտան. երկաթուղին արդէն վերանորոգուած է վեց տեղում: Բռնեցինք շտապով յետ են նահանջում:

Գ. ՊՈՒՆ.—Այն բանից յետոյ, երբ միևնուրույն արտակարգ խորհրդում որոշուեց զերմանական մի խումբ բանակիւնների արտօնութիւն առ բաղդա-դի երկաթուղին բանեցնելու, սուլթանը երեկ ստորագրեց մի իրաքէ, որով Անատոլի երկաթուղիների ընկերութեան արտօնութիւն է տրուած Գոնիւ-լի երկաթուղին շարունակելու Բադ-դադի վրայով մինչև Բոսորա: Առայժմ նախնական պայմանագրի կընդունելու վերջնական պայմանագրերը կըստ-բազրուի այն բանից յետոյ, երբ գերմանական բանակիւններ իմի հետադա-տող յանձնաժողովը կըվերջացնի իւր աշխատանքները: Ընկերութիւնը պարտաւորուած է երկաթուղու կառուցումը վերջացնել ութ տարում:

ԽՈՐԱԳՐԻ ՆՐԱՏՈՐԱԿԻՆԸ

ՄԱՐՏԻԱՆ ՄԱՐՏԻԱՆԵՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐ-ԴԱՐ
Մ. ՉՄԱԿԵԱՆԻ
1900 թ.
ՕՐԱՑՈՅՑՆԵՐԸ
Տակագրերը թող չտպանել, զգուշացնել ժամանակին կարողանալը հասցնել:
Հասցէ՝ Թիֆլիս ՄԵԿԱՐ ՄԵԿԱՐ
148 10—8

СЕКРЕТЪ ГЛИЦЕРО-ВАЗЕЛИНОВОЕ
КРАСОТЫ МЫЛО МОЛОДОСТИ
А.С.У.и.К. МОСКВА. 20 коп. кув.
(М.) № 109408. 52—12

ՇՏԱՊԵՅԷՔ !!!
ԱՑՏԵԿՆԵՐ!—Ամենակարճ ժամանակ!
ՄԻՍՍ ԷՄԷԼԻՆԻ!—Ամենակարճ ժամանակ!
ՊԱՏԱՆԻ ՆԻԿԻՏ!—Ամենակարճ ժամանակ!
ԳՆԵՐԸ ՊԵԿԵՍԵՐԸ ԵՆ
Ի-ին տեղը միայն 30 կոպէկ
II-րդ տեղը „ 20 կոպէկ
155 12—8

УЧИТЕЛЬ ТАНЦЕВЪ
Л. П. О в е р л о.
Обучаетъ кромѣ всѣхъ новыхъ и прежнихъ танцевъ еще вновь полученному танцу Русская Кадрилья „Желанная“ По средамъ спеціальные уроки мазурки. Судебная ул. д. Луинова № 31 противъ окр. суд. Обѣ условіяхъ отъ 11 до 2 и отъ 5 до 8 вечера.

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԱԶԳԱՏԻՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ
Հոգաբարձութիւնը յայտարարում է ի գիտութիւն որոյ կըվերաբերի, բարձրատիճան Ստեփան Դամբարեանից ամուսին հանդուցեալ Նուրի Դամբարեանիցի հետեակ նուիրատուութեան և նրա սլախաններին մասին, որոնք արուած են 1891 թվուի օգոստոսի 28-ին:
«Ճանկանալով յորդորել Թիֆլիսի ներսիսեան հոգևոր դպրանոցի և Ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի սաներին աւարտելուց յետոյ շարունակելու գործը գրականական ասպարիչում և միևնոյն ժամանակ վարձատրել նրանց գրական գիտնական առաջին աշխատութիւնները Գովկասի և Փորը Ասիայի ազգութիւնների պատմութեան, գրականութեան և ազգագրութեան ուսումնասիրութեան վերաբերեալ, յարգելի Հոգաբարձութիւնից խնդրում եմ ընդունիլ յօգուտ Ներսիսեան հոգևոր դպրանոցի նուրի ինձից երեք հազար թուրք 4% տրոսկիով և դրոժադրի հետեակ կերպով: 1) Իմ նուրը պիտի լինի անձնանշիկ մայր գումար, այդ գումարից դոյանալիք 10% օր, որ չորս տարուց կը հասնի մօտ հինգ հազար թուրքի, ամեն չորս տարին մի անգամ սրբի տուրի երկու մրցանակ՝ առաջինը մօտ չորս հարիւր թուրքի և երկրորդը հարիւր թուրքի, որպէս վարձատրութիւն ամենալաւի աշխատութիւնների գրուած հայկական լեզուով Կովկասի և Փորը Ասիայի ազգութիւնների պատմութեան, գրականութեան և ազգագրութեան մասին: 2) Մրցանակաբաշխութեան մասնակցելու թոյլ տրուած է Ներսիսեան հոգևոր դպրանոցի և Ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի այն բոլոր աւարտած սաներին, որոնք իրենց ուսումն աւարտել են մրցանակաբաշխութեան օրից ոչ աւելի առաջ քան հինգ տարի: 3) Մրցանակները տրուած են առանձին ժամանակմիջ, բաղկացած հինգ հոգուց որոնց ընտրում է Ներսիսեան հոգևոր դպրանոցի ուսուցչական ընդհանուր ժողովը իւր միջից և մասնաւոր անձերից: Որպէս ցանկութիւն յայտնում եմ կարծիքս, որ դոնե երկու անգամները միշտ ընտրուի մասնաւոր հնդկանաւոր անձերից»:
Յիշեալ պայմանների հիման վրայ, հանգուցեալ Դամբարեանիցի երկու մրցանակաբաշխութիւնը լինելու է հետեակ կերպով:
1) Հնդկանաւորութիւնները պէտք է ուղարկուին Ներսիսեան դպրոցի Հոգաբարձութեանը, ոչ ուշ քան 1-ի մայիսի 1900 թուին:
2) Հնդկանաւորութիւնները պէտք է ունենան խորագիր, իսկ հնդկանակ անունը պէտք է նշանակած լինի փակ ծրարի մէջ, որ ունի նոյն խորագիրը: Այդ ծրարը բացուելու է միայն մրցանակաբաշխութեան մասին օրոշում կայացնելուց յետոյ:
3) Մրցանակաւորութեան հարցը որոշելուց յետոյ, հնդկանաւորութիւնները կարելի է յետ ստեալ կամ անձաւոր, կամ հաւատարմագրով:
4) Մրցանակի արժանացած շարագրութիւնների, նրանց հնդկանակների և տարած պրեսիայի քանակութեան մասին կըհաւաքուաւոր լրագրներում:
(158) 3—3